

התקפת גזים!

מאת מנחם הרברט נ. אולני

בחיים. התקפה דומה נערכה כנגד הרוסים ב-31 במאי 1915 — וזו קצרה הצלחה גדולה עוד יותר.

בסופה של מלחמת העולם הראשונה סיכם הגנרל פרשינג בדו"חות הסופיים שלו (כמפקד העליון של חיל המשלוח האמריקאי): "האמי גם יעשה — או שלא יעשה — שימוש בגז במלחמה עתידה, זהו נושא להשערות; אך השפעתו של הגז הנה כה קטלנית על מי שאינו מוכן לקראתו, עד שאסור לנו לעולם להרשות לעצמינו להזניח בעיה זו".

דבר-אזהרה אלה חיוניים היום יותר מאשר אי פעם בעבר. שתי מלחמות בלי כל-יגשק כימיים וביולוגיים ריפו את מערכות ההגנה שלנו עד כדי כך, שאנו "בשלים" עכשיו לספיגת מהלומה חמורה. בריהסמכא הסובייטים משוכנעים שכל-יגשק כימיים-ביולוגיים רדיולוגיים (כב"ר) יופעלו במלחמות העתיד. אבידות הצבא הרוסי במלחמת העולם הראשונה כתוצאה מהתקפות גז, לימדום מהן האפשרויות הגלומות בלוחמה כימית. בברכה"מ התנהל ומתנהל מחקר מקיף ונרחב לפיתוח בית-יגשק גדול של כל-יגשק כב"ר.

כדי להגביר עוד יותר את יכולתה זו, הגיעה בריה-המועצות לכלל מסקנה שהשימה החשובה ביותר המוטלת על הארגון הגדול להכנה מחוץ לשורות הצבא הקיים שם ("החברה הסובייטית לשיחוף-הפעולה עם הכוחות-המוזוינים" המונה מליוני חברים), היא לאמן את האוכלוסייה כולה להגנה מפני התקפה כב"ר. קבוצות הגנה-נגד-כימית מודרכות ומאומנות על-ידי קציני-מילואים וקציני-בידמוס ששרתו בגייסות-הכימיים. סגל זה מוגבר עוד על-ידי חברי-עוזרים מובחר מקרב מהנדסים, כימאים, מורים ואנשי-רפואה. סכנת לוחמת הכב"ר אינה מוגבלת לתחום-ההשפעה הישיר של ברה"מ. הסינים עסקו בניסויים בחומרים כימיים מאז המצאת אבק-השריפה. במאות הסיני והינדי ניסו הסינים לשלב שימוש בחומרים-כימיים בזה שהיה נהוג כבר בתחמושות של נשקיהם. אבק-השריפה הוא שימש חומר-הודף.

"כתב-אישום על מעמדנו בתחום הכימי-רדיולוגי-ביולוגי, אשר אחד מחברי המערכת הגיע למסקנה, כי הכרחי לבטאו".

(ציון, שניתן בשער מאמר זה במקורו, בירחון חיל-המארינס של ארה"ב).

התקפת-גז. ידיך נשלחות, מגששות אל מסכת-הגז שלך. אתה חש בערפל העוטף את פניך שעה שאתה עוטה את מסכתך. חולפות דקות. אט-אט מתחיל חטמך לנטוף לחלוחית. מועקה פושטת בחזך. נשימתך הולכת ומתקשה. ראיתך מיטשטשת. אישוני עיניך מתכווצים לממדי חוד-סיכה. אתה חש בעיניך; אינך יכול עוד למקד את מבטך. אתה מתחיל לעפעף. קשיי-הנשימה מחמירים. אתה מתחיל לשאוף אויר בגמיעות חנוקות, שורקניות, ודיר מכתה את שפתיד. אתה מקיא ומעיך לוקים בעוית. אתה מאבד את השליטה על עשיית צרכיך. אתה מתמוטט, קורס תחתיד, וכעבור דקות מעטות אינך עוד בין החיים.

אתה, ורבים מאנשי יחידתך, הנכם קרבנות של התקפת גז עצבים!

השימוש ברעלים ככל-יגשק במלחמה, הרעלת פלגיימים ובארות של מי-שתיה, הפעלתם לצורכי להימה של חומרים כימיים משורפים ככל-האפשר המשמשים ליצירת עשן, להבות, גז, ואף דלדל קות "סיטוניות" — כל אלה נקטו, במרוצת הדורות, הן לצורכי הגנה והן לצורכי התקפה. הנסיגות הרבים לאסור את השימוש באמצעי-מלחמה אלה נכשלו.

הגרמנים, אף שהיו בראשית מאה זו, תומכים נמרצים בהצעת האיסור על שימוש בלוחמה כימית, שנוסחה באמנת-האג, ואף חתמו עליה — הנה ב-22 באפריל 1915 השתמשו לפתע בגז כלורין בכברת-חיות בת 5 ק"מ, והסבו 5,000 מקרי-מות מגז לכוחות הצרפתיים שלמולם. בסך-הכל היו בהתקפה פתאומית זו 15,000 נפגעי-גז צרפתיים; ו-6,000 צרפתים נפלו בשבי בעודם

במלחמת-קוריאה האשימו הסינים את כוחות-א"מ בשימוש בלור-חמה-כימית וביולוגית. האשמה זו שימשה כנראה תירוץ להתנגת אימון בלוחמה-כב"ר ולהקמת ארגון מסועף ללוחמה-כב"ר, שהגיע עד לרמת פלוגת-רובאים ועד בכלל. הם ציידו את כוחות-הקור הראשון שלהם במסכות-גז ובמלבושי-אבטחה.

האמנם היו פעולות אלה תוצאה של פחד פן יפעילו כוחות האור-מות-המאחדות שפעלו אז בקוריאה כל-ינשק כב"ר — או שמא היו בהזקת פעולת-הסחה, לחיפוי על תכניות מעובדות-היטב לשי-מוש-בעתיד בכל-ינשק כב"ר?

ידוע היטב שהן הכוחות המזוינים הסיניים והן אלה הרוסיים ערכו תמרונים נרחבים בתנאי לוחמה-כב"ר — אולי אף תוך שימוש בחומרים כימיים "חיים" (אמיתיים). על סמך ידיעה זו, שור-מה עלינו להניח כי הם מוכנים לקרב בתנאי לוחמה-כב"ר.

האם מוכנים אנו לכך?

איני סבור שאנו מוכנים. מסופקני אם מגיעים אנו בכל אחת משלוש הדיכוטומיות "המוכנות-לקרב" שלנו בחיל-המארינס" (לדא-ציא את אנשיה-כב"ר שבהן) לרמת הידע המעשי של איש ההג-נה-הנגד-כימית הרוסי הממוצע. אמנם, כבר דגו באימון-כב"ר, ואף פתחו בו בממדים קטנים — אך מעולם לא הוצא הדבר מהכוח אל הפועל, כיאות. גאים אנו על כך שכל איש צבא-הצי ("המארינס") הוא מאמן כרובאי. אנו מרביצים בסירונינו את תורת הרובאי ו"תודעת-הרובאי"; אך מה תועלת ברובה, אם בעליו מת, או אם נפגע מכדי שיוכל להשתמש בו?

אנו זקוקים לתכנית פעילה ומעולה לסתימת פער זה באימונו. במילה "פעילה" כונתי לומר שעליה להיות כפולה.

ראשית לכל, עלינו להתרכז בכך שאמנם נחנך וגשיל כל איש-מארינס" באשר לגורמי-הפגע שבכל אחד כן הכלים, שבבית-הנשק הכב"ר הגדול ובאשר לתוצאות פגיעתו זו. אפשר לעשות זאת מבלי להפר כללי סיווג בטחון. יספיק תיאור כללי של כל דגם-נשק (בין כימי ובין ביולוגי), וכיצד ישפיע הלז על החייל שלנו שייפגע בו. בידיעה כיצד עוטים מסכת-גז — לא סגי. הפי-חד, הנובע מאי-הידעה, הנו דבר מעורר-חמלה — ומסוכן. צריך רק לקרוא את תיאורי האימה המשתוללת שפשטה במערכת-איפר (במלחמת-העולם הראשונה). עת שילחו הגרמנים לראשונה רסן מעל התקפת-הגז שלהם, על-מנת להיכוח כיצד עלול הפחד מפני הלא-ידוע להרוס את רצון-הלחימה של היחידה.

יש להחדיר היטב למוחו של כל איש-מארינס" את הפעולה המידית שיש לנקוט לנוכח הסימן הראשון להתקפה כב"ר. ההשי-תהות — היא הרת-אסון. כל נשימה שנושם האדם אחרי מתן אות-האזהרה מגדיל את סיכוייו להפוך לבר-מיגן. שניה אחת על-ל-לה בנקל להצוץ בין חיים לבין מות.

החדרת תודעה זו חייבת לכלול הדרכה בנוהלים גאותים לחבי-שת המסיכה. מסיכה שאינה לפי מידת החייל, — או שהחייל חבש אותה באופן שלא תהא צמודה היטב לראשו וצוארו צמי-דות הרמטית-אטומה — עלולה לגרום למותו של החייל. ארצות-הברית פיתחה אחת ממסכות-הגז המעולות שבעולם — אך מידות-ראשו של כל אדם ואדם שונות הן, ויש צורך להתאים את המ-סיכה על-מנת שתהא צמודה לראש. ההתאמה בשעת-מעשה גוזלת זמן; והזמן עולה בחייה-אדם. מסיכה הדוקה יתר-עלה-מידה תגרום אי-נוחות מופרות. לעומת-זאת אם לא תהודק רצועת-הצוואר, עלולה המסיכה להתרופף ולהיפתח-במקצת בשעת תנועה קשה או מסע ארוך. התוצאה: נפגע נוסף.

חלק חיוני מן השיעור הזה להקניית ההתמצאות ולהחדרת התור-דעה צריך לעסוק בהשפעת לבישתו של לבוש-הבטחה וחבישת מסיכה, במשך פרקי-זמן ממושכים. נתוני-נסיון ממלחמת-העולם הראשונה מלמדים אותנו כי כושר-הקרב של הלוחמים ושל חי-חירות קטן והולך ככל שמתמשך הזמן בו חייבים הם לשאת על-י-הם ציוד זה. אבדן-יכולת זה אפשר להקטין על-ידי עריכת אימונים לעתים מזומנות בתנאים של לוחמה-כב"ר. ודאי שאימון-נים אלה לא יהיו חביבים על החיילים; אך הם נחוצים. אם רצור-גנו להגיע לכך שיחידותינו אמנם יהיו במצב של כוננות מבחי-נת "מצבי כב"ר".

אחד מתרגילי-האימון הסובייטיים בשנים האחרונות כלל מסע-בן 20 ק"מ, שבמהלכו עשו החיילים כבדת-הדרך בת 3 ק"מ כשהם חובשים את מסכותיהם. תרגיל אחר כלל מסע-מגלשים (סקי) בן 35 ק"מ — בו חבשו החיילים את מסכותיהם על פני 5 ק"מ רצופים.

הרינו רואים בעליל כי הצבא הסובייטי אמנם חש בצורך שבאימון בתחום זה.

בנוסף על שלב ההסברה והקניית-התודעה שבאימון זה, חייב לבוא שלב-שני, המהווה את המשכו: שלב האימון המעשי. אימון זה צריך להיות משולב הדקות בתמרונים ותרגילים הרגילים והתקרי-נים. תכליתית במיוחד היא עריכת התקפות-גז מדומות בשעות-הלילה על מוצבי-פיקוד או על חניוני-שדה — ובמיוחד אם משתמ-שים בהן בגז-מדמיע.

אכן, יש להקפיד על שמירת תנאי הבטיחות, אם משתמשים בחמ-ריים-כימיים "חיים".

קבוצת-בקרה, שתבדוק את צמידותן של המסיכות אל ראשי הח-יילים, תוכל להעריך את מספר האבידות המשוער. סגל-בקררים זה צריך אף הוא לפעול בתנאים המציאותיים של גייסות הנתור-נים להתקפה כימית — להוציא ענין ה"אבידות".

קבוצות-בקרה יכולות לבחון כל איש ואיש שביחידות-ה"מארינס" באשר לבקיאותו בפעולה המידית שעליו לנקוט בתנאי-התקפה-כימית מסוימים. אפשר להתיו מים — המשמשים כאן לדימוי גז-עצבים — על עורו החשוף של איש ה"מארינס".

אפשר לבדוק את תגובותיו לפי בחינות אלו:

- האם שטף מעליו במים את הגז שדבק בעורו?
- האם היה אטי-מדי בחבישת מסיכתו?
- האם ראשו נכנס ללא-הפרעה לתיך המסיכה?
- האם טיהר את מסיכתו?

- האם השתמש באטרופין השמור עמו?

מחדל בכל אחד מן הסעיפים הללו יהפוך את החייל ל"נפגע" (במושגי התרגיל).

אין להגביל אימון זה ליחידות חי"ר בלבד. ליחידות מכל הסר-גים יש בעיות המיוחדות-להן, אשר תוחרפנה במיוחד במצב של התקפת-גזים.

היכולת להסתגל לתנאים אלה — ולהמשיך ולפעול כיאות — היא המבחן האמתי ל"כוננות-קרבת בתנאי-כב"ר". האימון שלנו לחימה-במצבי הפעלת נשק כב"ר מפגר מאוד. עלינו לנקוט צעדים-מידיים להביא את יחידותינו למצב של נכונות. ארצות-הגוש-המזרחי נמצאות תחת-הרחק לפנינו בתחום זה של האימון. אם לא נסתם פער זה בהקדם — עלולים אנו לשלם מחיר גבוה בעבור "רכישת נסיון בקרב".